

MEĐUNARODNI SUD ZA KRIVIČNO GONJENJE OSOBA
ODGOVORNIH ZA TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG PRAVA
POČINJENA NA TERITORIJU BIVŠE JUGOSLAVIJE OD 1991.

IZJAVA SVJEDOKA

PODACI O SVJEDOKU:

Ime: TCHERNETSKY Alexander

Ime oca: Artem

Adresa: Samarskaya obl, Volhzijski rajon, poselok Roshinski, 15 A, 30 Rusija

Telefon: ++7(8462)72-07-67 kuća; ++7(8462)38-77-64 ured; 73-52-88 mobilni

Datum rođenja: 17. rujan 1952.

Spol: muški

Nacionalnost: Rus Vjeroispovijest: pravoslavna

Trenutačno zanimanje: Prijašnje: vojni promatrač UN-a, Sektor jug

Jezik/jezici koje govori: ruski, engleski

Jezik/jezici koje piše: engleski, srpskohrvatski (ako se razlikuju od navedenih)

Datum razgovora: 18. svibanj 2002.

Razgovor vodio: Vyacheslav Anfinogenov

Prevodilac: _____

Jezici korišteni u toku razgovora: ruski i engleski

Imena svih osoba prisutnih tokom razgovora: Alexander Tchernetsky, Vyacheslav
Anfinogenov

Potpis/paraf:

/potpisano/

IZJAVA SVJEDOKA

Ja sam umirovljeni vojni časnik. Završio sam vojnu školu za padobrance 1976. i vojnu akademiju 1987. godine. Iz vojne službe sam u mirovinu otišao s činom pukovnika.

Na misiju na teritoriji bivše Jugoslavije došao sam 20. lipnja 1995. Nakon jednog tjedna obuke upućen sam u stožer Sektora jug UNPROFOR-a u Kninu, gdje sam počeo raditi kao vojni promatrač UN-a. Kasnije sam unaprijeđen u zamjenika vođe tima i vođu tima. Za sve to vrijeme bio sam u timu Podkonje.

Glavne zadaće vojnih promatrača prije operacije "Oluja" bile su nadgledanje sporazuma o prekidu vatre, registriranje i istraga kršenja prekida vatre i osiguravanje hrvatskog stanovništva koje je ostalo u Krajini. Redovito smo obilazili sela Želići, Matast, Ljubotić, Suknovci i Lukar, gdje su živjeli samo Hrvati. Radi njihove sigurnosti u tim su selima bili stacionirani vojni odredi UN-a. Pored toga obilazili smo i vojne položaje i promatračnice Kenijskog bataljuna, kako bismo nadgledali tamošnju situaciju. U srpnju smo dobili posebnu zadaću pod nazivom "Žetva". Hrvati su sprečavali srpske civile da ubiru ljetinu na području Cetine gađajući ih topničkom vatrom s planine Dinara. Mi smo svakodnevno posjećivali Cetinu i svojim prisustvom sprečavali Hrvate da granatiraju poljoprivredne strojeve i ljude. U brojnim prilikama morali smo svojim džipom s oznakom UN-a voziti pored traktora, posebno kad bi spazili hrvatski tenk na vrhu brda. Također smo trebali provjeravati i srpska vojna skladišta teškog naoružanja, ali za to nikad nismo dobili dozvolu srpske strane.

Veoma često sam odlazio u ophodnju na područje Strmice kako bih sproveo istragu o hrvatskim topničkim napadima na to područje. Hrvati su to područje granatirali sporadično i gađali civilne objekte samo zato što tamo nije bilo srpskih vojnih položaja. Najbliži vojni položaj vojske RSK-a nalazio se u Golubićima, gdje nismo imali pristup. Negdje krajem srpnja 1995. dobili smo informaciju od srpske strane da su Hrvati ponovno granatirali Strmicu. Otišao sam u ophodnju u Strmicu zajedno s Pavelom Komperom (Čehom), Peterom Martijem (Švicarcem), Felixom Angladom (Španjolcem) i srpskim oficirom za vezu kako bi istražili taj slučaj. Kad smo stigli tamo, Hrvati su ponovo započeli napad teškim topništvom. Prvo smo morali ostaviti vozilo na cesti i potražiti sklonište u podrumu jedne od kuća. Izračunao sam da je interval između hitaca otprilike 40 sekundi i uspio sam naše vozilo skloniti s ceste. Topnička baražna vatra trajala je otprilike 30 minuta. Nakon tog iskustva naš prevodilac je odbio da s nama odlazi u ophodnje na područje Strmice. Čak i Felix, iako časnik po profesiji, nakon ovog odlaska u Strmicu nije više mogao obavljati zadaće vojnog promatrača. Bio je oslobođen tih dužnosti.

Kao profesionalac vidio sam vojne pripreme hrvatskih vojnika za napad. Bilo je jako čudno što je situacija u Kninu tako mirna. Vojska RSK-a se nije pripremala za hrvatski napad i nije organizirala obranu. Civili se nisu spremali za evakuaciju i brinulo ih je samo da sakupe ljetinu. Mislim da Srbi nisu vjerovali da će doći do hrvatske ofenzive.

Nisam bio u Kninu kada je napad počeo. Dva dana prije napada otišao sam u Šibenik da iskoristim slobodne dane. Dok sam bio u Šibeniku zamijetio sam veoma intenzivne pokrete hrvatskih vojnih postrojbi. Učinilo mi se veoma čudnim da se vojne postrojbe kreću u pravcu juga. Mislio sam da su te jedinice poslone u Bosnu.

Kada je rano ujutro 4. kolovoza 1995. godine započela operacija "Oluja", prijavio sam se timu vojnih promatrača UN-a u Šibeniku. Nazvao sam stožer u Kninu da utvrdim što mi je činiti. Naređeno mi je da čekam u Šibeniku. Steiner Hjertnes, viši vojni promatrač, također nije bio u Kninu. On je stigao u Šibenik otprilike 8. kolovoza 1995. i poveo me sa sobom. U Knin smo se vratili zajedno. Kad smo stigli u Knin primijetio sam da su na ulazu u bazu UN-a Hrvati postavili nadzornu točku koju je držala vojna policija. Na ulazu su bila postavljena četiri tenka, i još nekoliko tenkova je bilo razmješteno oko baze. U vrijeme mog dolaska u bazu je bilo mnoštvo izbjeglica. Izbjeglicama nije bilo dopušteno da svoja osobna vozila uvezu u bazu UN-a, pa su ih morali ostaviti na cesti. Osobno sam vidio kako hrvatski vojnici pljačkaju automobile, a mnoge od njih i uništavaju. Predstavnici /kao u originalu/ hrvatske vojske su mnoga vozila jednostavno odvezli.

Glavne zadaće vojnih promatrača nakon operacije "Oluja" bile su:

1. napraviti procjenu razaranja izazvanog hrvatskom vojnom operacijom;
2. pratiti kretanje hrvatskih vojnih postrojbi;
3. registrirati srpske civile koji su ostali na tom području;
4. pružiti humanitarnu pomoć civilima u suradnji s MKCK-om i UNHCR-om.

Područje odgovornosti mog tima bilo je veoma veliko. Prije "Oluje" u njega su spadala područja Otrića, Strmice i Malikova, te područje južno od Drniša i Manojlovića. Nakon te operacije moj tim nije imao nikakve posebne rute za ophodnju. Da bi ispunili svoje zadaće morali smo pokrivati cijelo područje odgovornosti.

Veoma često smo rute za ophodnju birali nakon što bi vidjeli kako se dim vije u zrak. To je značilo da su zapaljene kuće. Hrvati su svakodnevno palili kuće. Otprilike 10. ili 12. kolovoza 1995. otišao sam u ophodnju u Knin zajedno sa Torom Munkelienom iz Norveške. Alun Roberts nije smio napuštati bazu UN-a, ali nas je ipak zamolio da ga povedemo sa sobom. Automobilom smo se odvezli ravno u središte Knina, gdje smo vidjeli cijeli dio grada u plamenu. Označavam taj dio na karti Knina i molim da se priloži ovoj izjavi. Prvo nam nisu dozvolili prolaz i na nadzornoj točki nas je zaustavila policija. Policija je pozvala dva vozila koja su ispratila naše vozilo natrag do baze UN-a. Ostavili smo Aluna Roberta u bazi i odlučili da pokušamo doći do mjesta požara drugim putem. Tor i ja otišli smo iz stožera i krenuli u pravcu juga. Uspjeli smo se približiti mjestu požara s druge strane Knina. Dok sam ja razgovarao sa pripadnicima vojne policije, Tor je uzeo fotografski aparat i počeo slikati. Ja sam im rekao da sam se izgubio. Kad mi je Tor dao znak da je završio sa slikanjem otišli smo sa tog područja. Zamijetio sam da su kuće u plamenu okružene mnogim vojnicima i policajcima koji nisu činili ništa da ugase požar. Štoviše, u blizini su bile dvije ili tri vatrogasne čete. Vatrogasci iz tih četa također nisu ništa poduzimali. Znam da su fotografije s tog mjesta kasnije objavljene u nekim novinama. Alun Roberts mi je pokazao fotokopiju tih novina. Naš tim Podkonje je za potrebe ureda uzeo u najam

kuću od gospođe koja se zvala Anjela. U to vrijeme njen telefonski broj u Kninu bio je 385 (023) 56-17-52. Od nje sam saznao da je njen stan u Cara Lazara Sinska cesta /kao u originalu/ opljačkan i zapaljen.

Pljačkalo se naveliko. U brojnim prilikama vidjeli smo automobile i kamione natovarene dragocjenostima. U početku su hrvatski vojnici pljačkali elektroničku opremu. Kasnije su počeli odvoziti namještaj. Još kasnije su krali čak i prozorske okvire i vrata.

Želio bih vam skrenuti pažnju na CivPol-ov izvještaj o incidentu S2-95-438 od 12. kolovoza 1995. kojeg je sačinio Lennart Widen. U tom izvještaju opisuje se kako su u jednoj kući u ulici Cara Lazara – Sinjska cesta otkrivena dva tijela. To su bila tijela Mileta MILIVOTEVIĆA i Ilije MILIVOTEVIĆA. Pošto je naš ured bio blizu te kuće otišao sam na mjesto događaja i bio nazočan kada su odnosili tijela. Mogu izjaviti da su oba čovjeka ubijena iz vatrenog oružja. Primijetio sam da je jedan bio pogođen u glavu, dok je drugi bio pogođen u leđa. Apsolutno sam siguran da su imena u izvještaju pogrešno napisana. Ispravno prezime tih muškaraca moralo bi biti MILIVOJEVIĆ. To sigurno znam, jer sam osobno poznao njihovu rođakinju, koja se zove Elena BARBIĆ (djevojačko prezime Milivojević). Koliko je meni poznato, hrvatska policija nije zabilježila ovaj slučaj, jer je Elena imala poteškoća da dobije smrtne listove. Pomagao sam joj da dobije te smrtne listove. Njena adresa i broj telefona u Zagrebu su: Poljanički prilaz 8, 385 (1) 292-2981. Ona je porijeklom Srkinja, ali udata za Hrvata.

Ne sjećam se, nažalost, datuma kada je hrvatska specijalna policija vršila operaciju čišćenja u dolini Plavno. Bili smo u ophodnji kad smo to otkrili. Našu ophodnju je policija zaustavila na križanju. Obaviješteni smo da je područje zatvoreno zbog te specijalne operacije. Ponovo smo otišli onamo nakon dva-tri dana. U Palanki sam vidio jednu stariju ženu koja nam je ispričala kako je njen muž otišao u planine jugozapadno od Palanke da provjeri što je s ovcama i da se još nije vratio. Također nas je zamolila da ga pokušamo naći i rekla da je možda otišao u Kozju Jamu, gdje mu je živio prijatelj. Pokušao sam naći tog čovjeka zajedno sa Pavelom Komperom, ali nam u toj ophodnji to nije uspjelo. Kasnije je Pavel ponovno otišao u potragu i našao tog čovjeka, ubijenog iz vatrenog oružja. Znam da mora postojati izvješće o tome. Pavelov broj u Češkoj Republici je 457-48-71.

Tijekom jedne druge ophodnje našli smo nekoliko Srba u selu Mala Popina. Sve smo ih registrirali radi dostave humanitarne pomoći. U drugoj ophodnji tog sela saznao sam da su jednu ženu iz tog sela za vrijeme operacije "Oluja" silovala četiri hrvatska vojnika. Toj je ženi trebala liječnička pomoć. Razgovarao sam s njom i predložio da je prevezem u bolnicu. Odbila je. Odlučio sam da joj dovedem liječnika. Razgovarao sam s jednim liječnikom iz češke vojne bolnice i on je pristao da je obide. Povelu smo medicinsku sestru iz kninske bolnice i otišli u Malu Popinu. Žena je dobila liječnički tretman i bilo joj je bolje. Kasnije sam je često posjećivao. Nije htjela sa mnom razgovarati o onom što joj se dogodilo. O tom događaju sam saznao od njenih susjeda.

Istražitelj mi je pokazao dokument pod naslovom "Kršenja ljudskih prava od početka operacije "Oluja" od 27. kolovoza 1995., koji je sačinio naš tim Podkonje. Adresiran

je na stožer vojnih promatrača UN-a, Sektor jug, a označen vašim evidencijskim brojem 00353262-00353266. Mogu prokomentirati da je po mom sjećanju to izvješće veoma točno i istinito. Kao što iz tog izvješća možete vidjeti, kuće su paljene svakodnevno. Govoreći o točki 12 tog izvješća, mogu dodati da sam ja bio u ophodnji i da sam svojim očima gledao kako vojnici pljačkaju bivši ured tima vojnih promatrača UN-a Podkonje. Ne znam zašto je u izvješću navedeno da se radi o kući blizu našeg ureda. Vojnici su pljačkali naš namještaj. Nismo se mogli umiješati, jer bi to bilo uzaludno.

Otrprilike 24. ili 25. kolovoza, za vrijeme ophodnje na području Podinarja, našao sam mali zaselak između Bukvinog Stana i Mušića Stanova, u kojem je ostalo nekoliko starijih srpskih obitelji. Od stanovnika sam dobio informaciju da se nekoliko vojnika RSK-a skriva u šumi. Uz pomoć civila sreo sam se s dvojicom vojnika i razgovarao s njima. Isprva sam bio odlučio da ne izvijestim stožer o vojnicima i izvijestio sam samo o civilima, kako bi se za njih organizirala humanitarna pomoć. S vojnicima sam se dogovorio da ću im narednog dana donijeti kartu. Narednog dana sam ponovo došao u taj zaselak i dao vojnicima kartu. Pokazao sam im put kojim mogu doći u Bosnu. Za dva dana sam opet otišao u Podinarje i od lokalnih stanovnika saznao da vojnici nisu uspjeli doći do Bosne i da su se vratili. Kad sam to saznao, odlučio sam da odmah o njima izvijestim stožer vojnih promatrača UN-a. Od 28. kolovoza 1995. područje Podinarja je trebalo biti zatvoreno za naše ophodnje, jer smo dobili obavijest od Hrvata da će na njemu vršiti operaciju čišćenja. Bojali smo se da će Hrvati ubiti vojnike ako ih nađu u šumi. Veoma brzo je organizirana ophodnja 28. kolovoza 1995. Odlučili smo da odemo tamo automobilima. Dva automobila pripadala su vojnim promatračima UN-a, a u jednom je bio predstavnik UNHCR-a. Pošto sam dosta dobro poznao putove, uspjeli smo do zaseoka doći prije postrojbi hrvatske specijalne policije. Sakupili smo sve stanovnike i vojnike na jednom mjestu. Vojnike smo stavili iza zidova kuće i čekali. Vojnici su svoje oružje ostavili u šumi. Ubrzo, oko 16:00 sati, okružila nas je specijalna policija. Zatražio sam da se sastanem s nadređenim časnikom. Zapovjednik ove specijalne antiterorističke postrojbe zadarsko-kninske oblasti bio je pukovnik VRSALJKO. Nakon razgovora pukovnik je obećao da nikome neće učiniti ništa nažao. Predstavnik UNHCR-a je zapisao sve ljude, uključujući i vojnike. To su bili: Nenad Todorović, Milan Todorović, Milan Mirković, Đuro Mirković, Stevo Mirković, Stevan Todorović, Joran Todorović /kao u originalu/, Željko Mirković i Nikola Vučković. Predali smo vojnike hrvatskoj specijalnoj policiji u selu Mušića Stanovi. Slijedili smo hrvatsku pratnju i otkrili da su vojnici pritvoreni u školi u Kninu.

Negdje oko podneva 29. kolovoza 1995. general Čermak je pozvao novinare i TV ekipe i održao govor /u kojem je naveo/ da će, ako sve bude u redu, svi vojnici najvjerojatnije biti pušteni. Pred kamerama je pustio na slobodu jednog od vojnika, Milana TODOROVIĆA i dao mu propusnicu i kutiju cigareta.

Otrprilike u podne 30. ili 31. kolovoza 1995. ponovo sam otišao u ophodnju u Podinarje. Na toj ophodnji sam u selu Grabovita Dražica vidio grupu pripadnika specijalne policije, na čijem čelu se nalazio Stevo Macakana. Ta je grupa pripadala postrojbi zvanoj "Dži-Bu". Zajedno s njima bio je i jedan od vojnika koje je predao moj tim. Razgovarao sam sa Stevom i pitao ga zašto su tog vojnika doveli ovamo. Zapovjednik me obavijestio da traže vojnikovo oružje. Shvatio sam da im nije bila

namjera da idu u planinu i da su lako mogli ubiti tog čovjeka da ih mi nismo sreli. Predložio sam da lično sprovedem srpskog vojnika. Na toj sam ophodnji bio s Ivom Valdmanovom, koja je bila promatrač iz Češke Republike. Zapovjednik postrojbe zahtijevao je da Ivu ostavim s grupom, a mene pustio da idem. Odvezao sam vojnika najviše što sam mogao na planinu, a dalje smo nastavili pješice. Putem smo sreli jednog starca. Primijetio sam da su mu ruke pune modrica. Objasnio mi je da su mu Hrvati stavili lisice i pretukli ga. Pokušavali su dobiti informacije o vojnicima koji se kriju u šumi i u planinama. Našli smo mjesto na kojem je vojnik ostavio oružje, i sada ga je opet uzeo. Na povratku me vojnik pozvao da posjetim njegovu kuću. Pokušao je da nađe neko oružje u kući, ali očito su ga Hrvati već bili otkrili. Nakon toga smo se vratili onoj grupi specijalne policije i ja sam predao oružje zapovjedniku. Nekoliko dana kasnije dobio sam dozvolu da obidem istog tog vojnika u pritvoreničkom centru. Bio je živ, ali veoma deprimiran. Znam da su kasnije svi zarobljenici prebačeni u Zadar.

Imam stare telefonske brojeve pukovnika Vrsaljka: (023)345-106 i (032)334-46.

Predajem vam spisak bivših vojnika ARSK-a koji su predati hrvatskoj specijalnoj policiji, koji sam označio kao "T-1" i ovjerio svojim potpisom.

Također vam predajem spiskove civila s područja Podinarja koje smo registrirali i koji su željeli napustiti Krajinu. Te sam dokumente označio kao "T-2", "T-3", "T-4" i "T-5" i na svaku stranicu stavio svoj potpis.

Istražitelj mi je pokazao dnevni izvještaj vojnih promatrača UN-a u Sektoru jug od 9. rujna 1995. U tom izvještaju je navedeno kako je ophodnja iz mog tima otkrila tijelo Save Babića. Najvjerojatnije ja nisam bio u ophodnji tog dana i na tom mjestu, jer se ne mogu sjetiti tog incidenta.

Također mogu reći da je Cetina bila u potpunosti spaljena. Ne mogu reći kad se to dogodilo, jer prvih nekoliko dana nakon hrvatske ofenzive nismo imali slobodu kretanja. Kada sam prvi put došao u Cetinu i vidio razmjere razaranja, bio sam šokiran. To je područje veoma živopisno. Obišao sam pravoslavnu crkvu u središtu Cetine i otkrio da je opljačkana i iznutra oštećena.

Nakon masovnog ubojstva starijih Srba u selu Varivode, obišao sam mjesto događaja ujutro, dan nakon što su tijela otkrivena. Kada sam ja tamo došao, tijela su već bila odnijeta. Ispitao sam mjesta na kojima su se tijela nalazila. Slika je bila užasna. Neki od tih ljudi su ubijeni u kućama, a neki su očito pokušavali uteći. Još uvijek je bilo tragova krvi. Tamo je bila i ekipa CNN-a s Christianom Amanpour na čelu. Kada sam došao u Varivode drugi dan nakon ubojstva, primijetio sam da su Hrvati pokušali ukloniti dokaze. Vidio sam da je neko spaljivao slamu na mjestima gdje su se nalazili tragovi krvi.

Želim reći da su za vrijeme operacije "Oluja" predstavnici hrvatskih oružanih snaga opljačkali ured tima vojnih promatrača UN-a Podkonje. Ukradena je osobna imovina i vojna imovina nekolicine promatrača. Meni su ukradena tri predmeta koja sam zadužio kod ruskog Ministarstva odbrane - pancirka, dalekozor i par čizama. Vrijednost tih predmeta bila je 720 američkih dolara. Također mi je ukradena i osobna

imovina: kožna torba, baterija, kompas, nož, radio, vreća za spavanje, kožna lisnica vrijedna 541 američki dolar, kao i valuta u iznosu od 655 američkih dolara. O tome smo svi izvijestili kroz naš zapovjedni lanac.

Nisam sudjelovao ni u kojoj vrsti pregovora ili sastanaka, bilo sa Čermakom ili sa Gotovinom.

Negdje u rujnu 1995. išao sam u ophodnju zajedno s još jednim vojnim promatračem iz našeg sektora. Pokušali smo doći do Grahova kako bismo tamo pratili situaciju i dislokaciju hrvatskih vojnika. Nedaleko od Grahova zaustavili su nas na nadzornoj točki i nisu nam dopustili da nastavimo. Okrenuli smo auto i pošli drugom cestom. Otprilike dva kilometra jugoistočno od V. Mračaja našli smo ranije zapovjedno mjesto jedne hrvatske brigade. Neki objekti su bili izgrađeni od imovine UN-a (moduli). Tamo sam našao i neke dokumente. S tog mjesta smo išli dalje prema Grahovu i u šumi nekih 2 do 2,5 kilometara jugozapadno od Bosanskog Grahova otkrili smo bivše zapovjedno mjesto hrvatske topničke bojne. I na tom mjestu sam našao neke operativne dokumente uključujući karte i plan topničke podrške u sektoru našeg tima tijekom operacije "Oluja". Proučivši te dokumente shvatio sam da su Hrvati namjerno na kartama označili nepostojeće vojne ciljeve unutar naseljenih područja. Činjenicu da na tim područjima nije bilo teškog ili drugog naoružanja ili vojnih položaja mogu potvrditi naša izvješća, koja se temelje na našim inspekcijama i istraživanjima.

Po naređenju višeg vojnog promatrača, gospodina Steinera, ja sam te dokumente predao načelniku stožera misije UNPROFOR-a u Zagrebu, pukovniku iz Ujedinjenog Kraljevstva. Pogledao je dokumente i odlučio ih predati glavnom časniku za informiranje. Vjerujem da su ti dokumenti od velike važnosti i potrebno ih je locirati.

/parafirano/
Paraf: _____
/parafirano/

POTVRDA SVJEDOKA

Pročitao sam ovu izjavu na engleskom jeziku i ona je po mom znanju i sjećanju istinita. Izjavu sam dao dobrovoljno i svjestan sam da se ona može upotrijebiti u sudskom postupku pred Međunarodnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriju bivše Jugoslavije od 1991., kao i da mogu biti pozvan da javno svjedočim pred Sudom.

Potpis: /potpisano/
Datum: 18.05.2002.
/potpisano/